การเวก เพลงแคนในมิติดนตรีร่วมสมัย

Karawek: Kaen Music in Contemporary Music Dimension

บุญรัตน์ ศิริรัตนพันธ์[*1]

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยเรื่อง การเวก เพลงแคนในมิติดนตรีร่วมสมัย เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ มุ่งศึกษาและสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยที่บรรเลงด้วยวงคลาริเน็ต 6 ตัว โดยประพันธ์บทเพลงขึ้นมาจากลายแคนพื้นบ้านอีสานของประเทศไทย ผสมผสานกับเทคนิคการประพันธ์ดนตรีจากศตวรรษที่ 20 และเทคนิคร่วมสมัยอื่น ๆ เช่นการใช้เซตและโรว การคัดทำนอง การใช้อัตราจังหวะแบบไม่คงที่ การเปลี่ยนอัตราจังหวะ การใช้เทคนิคขยายชนิดต่าง ๆ จากเครื่องดนตรี การใช้เสปคตรัมมาสร้างเสียงดนตรีอย่างดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เทคนิคต่าง ๆ เหล่านี้ ถูกนำมาปรับแปลงให้เข้ากับช่วงต่าง ๆ ของเพลง อันมีโครงสร้างซึ่งได้แนวคิดมาจากสังคีตลักษณ์ “เพลงเถา” ของไทย ทั้งนี้ เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงใหม่ให้กับวงการดนตรีคลาสสิกในประเทศไทย และได้ทำการทดลองสร้างสรรค์และการร่วมบรรเลงจากนักดนตรีชาวไทยที่มีความสามารถในการบรรเลงสูง จากนั้นทำการบันทึกเสียงการบรรเลงเอาไว้ในรูปแบบไฟล์เสียงดิจิทัล และเผยแพร่เป็นวีดิทัศน์ผ่านอินเทอร์เน็ต

คำสำคัญ: แคน, ดนตรีร่วมสมัย, คลาริเน็ต

[*] Corresponding author, email: a.boonrut@gmail.com

[1] อาจารย์ประจำ วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

The research report on "Karawek: kaen music in the contemporary dimension" is a creative research which studied and created a contemporary music for clarinet sextet. The piece was composed by combining north-eastern Thai folk melody called "Lai Kaen" with various 20th century and contemporary compositional techniques such as Serialism, quotation, irregular rhythm, metric modulation, various instrumental extended techniques, the spectral and timbre manipulation as found in electronic music and other techniques. The techniques were used and adapted within a musical structure according to Thai musical form called "Thao". The piece was conceived as an experimental study on timbre and quotation in order to create a new classical music composition in Thailand. This research was achieved by experimentation and collaboration of the researcher and leading Thai clarinetists then recorded in high quality digital audio file and as a video clip which was published on the internet.

Keywords: Thai Musical Instrument, Clarinet, Contemporary Music

---

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แคนเป็นเครื่องดนตรีที่เก่าแก่และสำคัญยิ่งของชนชาติไทย-ลาวชนิดหนึ่ง นิยมเล่นกันมาอย่างช้านานโดยมีหลักฐานทางโบราณคดีต่าง ๆ ปรากฏอยู่หลายพื้นที่ทั้งในสปป. ลาว เวียดนาม ภาคอีสานและเหนือของไทย และมณฑลยูนนานในจีนแผ่นดินใหญ่

คลาริเน็ตเป็นเครื่องดนตรีตะวันตกที่มีความพิเศษชนิดหนึ่ง เป็นเครื่องดนตรีที่มีลักษณะของสีสันของเสียงที่ประกอบไปด้วยชุดฮาร์โมนิกส์เลขคู่เท่านั้น กอปรกับการที่เป็นเครื่องลมไม้ลิ้นเดี่ยวทำให้เสียงที่สร้างขึ้นมีลักษณะพิเศษกล่าวคือ มีสีสันที่แตกต่างกันในแต่ละย่านเสียง นอกจากนี้ความดังในแต่ละระดับก็ให้สีสันของเสียงที่แตกต่างเช่นกัน สิ่งหนึ่งที่สะดุดใจผู้ประพันธ์คือเสียงที่เกิดขึ้นจากการกระแทก (Accent) ในระดับต่าง ๆ ของเครื่องดนตรีชนิดนี้ มีความหลากหลายอย่างมาก และมีความคล้ายคลึงกับเสียงของแคนอย่างยิ่ง ผู้ประพันธ์มองเห็นความเป็นไปได้ในเสียงของแคนนี้ ว่า

สามารถสร้างสรรค์งานดนตรีที่ผสมผสานทำนองของเพลงแคนโบราณอย่างลายสุดสะแนน และวิธีการประพันธ์ดนตรีอย่างตะวันตก โดยเฉพาะครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 อย่างเช่นการควบคุมระดับเสียงและการใช้จังหวะแบบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้โดยกำหนดให้คลาริเน็ตทั้ง 6 ตัวเป็นเสมือนหนึ่งท่อแคนต่าง ๆ ที่บรรเลงเสียงแคนออกมาในระดับเสียงและสัดส่วนจังหวะและเวลาที่แตกต่างกันออกไป จากนั้นจึงค่อย ๆ แปลงตัวเองออกไปเป็นแคนแต่ละเต้าอย่างเอกเทศในตอนท้ายของเพลง

การเลือกประพันธ์เพลงที่ใช้กลุ่มเครื่องดนตรีอย่างคลาริเน็ต 6 ตัวเช่นนี้ ยังไม่เคยมีผู้ประพันธ์ขึ้นมาก่อนเลยในประเทศไทย แม้กระทั่งในระดับนานาชาติ คลาริเน็ตเซ็กซ์เต็ทยังหมายถึง การผสมวงที่ประกอบด้วยคลาริเน็ตและสตริงควินเต็ท หรือคลาริเน็ตกับสตริงควอเต็ทและเปียโน เป็นส่วนใหญ่ จึงนับเป็นการสร้างงานประเภทนี้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย การผสมวงในลักษณะนี้ยังมีความน่าสนใจและท้าท้ายอย่างยิ่ง เนื่องจากเครื่องดนตรีมีลักษณะเสียงที่คล้ายคลึงกัน (homogeneous sound) ซึ่งเป็นการยากที่จะสร้างสีสันต่าง ๆ ออกมาได้อย่างหลากหลาย แต่ข้อจำกัดต่าง ๆ เหล่านี้เองกลับทำให้ผู้วิจัย (หรือผู้ประพันธ์) มีแรงผลักดันในการค้นคว้าหาเทคนิคในการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดนี้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อที่จะสร้างเสียงที่แตกต่างกันสำหรับช่วงต่าง ๆ ในบทเพลง

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อประพันธ์เพลงคลาสสิกร่วมสมัยบทใหม่ โดยนำเสนอรูปแบบการประพันธ์ การผสมผสานอย่างใหม่สำหรับเพลงคลาสสิกร่วมสมัย
2. เพื่อสร้างคีตกรรมประเภทใหม่ขึ้นในประเทศไทย
3. เพื่อเผยแพร่บทประพันธ์เพลงคลาสสิกร่วมสมัยผ่านการแสดงในวาระต่าง ๆ ทั้งในแบบคอนเสิร์ต ในเทศกาลดนตรีร่วมสมัย ฯลฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ความคิดใหม่ในการประพันธ์ โดยการผสมผสานแนวคิดอย่างไทยและตะวันตกเข้าไว้ด้วยกันในการสร้างผลงานใหม่สำหรับเพลงคลาสสิกร่วมสมัย
2. ได้สร้างสรรค์งานประพันธ์เพลงคลาสสิกร่วมสมัยบทใหม่
3. ได้สร้างคีตกรรมประเภทใหม่ขึ้นในประเทศไทย
4. นำบทประพันธ์เพลงคลาสสิกร่วมสมัยบทใหม่ออกเผยแพร่ในวาระต่าง ๆ โดยเฉพาะในเทศกาลดนตรีร่วมสมัย

ขอบเขตการประพันธ์

1. บทเพลง การเวก ประพันธ์ขึ้นสำหรับวงคลาริเน็ต 6 ชิ้น ประกอบด้วย
    ก. โซปรานิโนคลาริเน็ตในอีแฟล็ต (Sopranino Clarinet in E-flat) 1 ตัว
    ข. โซปราโนคลาริเน็ตในบีแฟล็ต (Soprano Clarinet in B flat) 2 ตัว
    ค. อัลโตคลาริเน็ตในอีแฟล็ต (Alto Clarinet in E flat) 1 ตัว
    ง. เบสคลาริเน็ตในบีแฟล็ต (Bass Clarinet in B flat) 1 ตัว
    จ. คอนทราเบสคลาริเน็ตในบีแฟล็ต (Contrabass Clarinet in B flat) 1 ตัว
2. บทเพลงมีความยาวประมาณ 11 นาที 32 วินาที

แผนและวิธีการดำเนินการวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง กำหนดขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดแนวความคิดหลักของการสร้างสรรค์ผลงาน การประพันธ์เพลงจากเสียงของเครื่องดนตรีไทยพื้นบ้าน รวมทั้งการผสมผสานกลวิธีการประพันธ์ของดนตรีไทยและดนตรีร่วมสมัย
2. กำหนดเครื่องดนตรี ตำแหน่งของเครื่องดนตรี
3. กำหนดวัตถุดิบทางระดับเสียง (Pitch Material) ทั้งทำนองที่จะนำมาใช้ ระดับเสียงและกลุ่มระดับเสียงต่าง ๆ (Pitch Organization) และเสียงพิเศษต่าง ๆ (Extended Techniques Generated Sounds)
4. ใช้รูปแบบสังคีตลักษณ์ของไทยผสานกับแนวคิดในการประพันธ์ของดนตรีตะวันตกร่วมสมัย
5. ประพันธ์ดนตรี
6. ปรับแก้ไขดนตรีหลังจากได้มีการซ้อมกับนักดนตรีแล้ว
7. บันทึกเสียงดนตรี

ผลการศึกษาวิจัย

บทประพันธ์เพลงการเวก สำหรับคลาริเน็ต 6 ตัวนี้ เป็นเพลงที่ซับซ้อน โดยผสมผสานทั้งดนตรีไทยพื้นบ้านอย่างลายแคน ดนตรีไทยประเพณีผ่านการใช้โครงสร้างบทประพันธ์เถาย้อนเกล็ด ดนตรีตะวันตกยุคศตวรรษที่ 20 อย่างเช่นการเปลี่ยนอัตราจังหวะ (Metric Modulation) การใช้ดนตรีไร้กุญแจเสียงแบบอิสระ (Free Atonality) การใช้เซต (Set) เพื่อสร้างทำนอง การคัดทำนอง (Quotation) และดนตรีไฟฟ้า โดยใช้การผสมเสปคตรัมของเสียง (Spectral Mixing Technique) หรือการใช้ ดนตรีรูปธรรมในเครื่องดนตรี (Musique Concrète Instrumentale) เป็นต้น

โครงสร้างของบทเพลงการเวกมีสังคีตลักษณ์เป็นแบบเถาย้อนเกล็ดหรือเป็นเพลงเถาอย่างดนตรีไทยแต่มีการวางโครงสร้างย้อนทาง โดยทั่วไปเพลงเถามักจะเริ่มต้นเพลงที่อัตราจังหวะ 3 ชั้น ซึ่งมีความห่างหรือช้าที่สุด จากนั้นจะเร็วขึ้นไปเท่าตัวในอัตราสองชั้น จนเร่งไปเร็วที่สุดในอัตราชั้นเดียว (หรืออาจมีครึ่งชั้นต่อไปอีก) การวางโครงสร้างย้อนทางนี้ ทำให้เพลงการเวกเริ่มต้นในอัตราจังหวะที่เร็วที่สุด แต่มิได้ยึดเอาระดับจังหวะของดนตรีไทยมาเสียทีเดียว) จากนั้นจะช้าลงในช่วงที่สอง จนกระทั่งช้าที่สุดในช่วงท้ายของเพลง

เหตุที่ผู้วิจัยเลือกเอาการดำเนินโครงสร้างเช่นนี้ก็เป็นเพราะแนวคิดในการประพันธ์นั้น ผู้วิจัยต้องการนำเสนอการขยายเนื้อเสียง (Audio Content Zooming) พร้อม ๆ กับต้องการสร้างเรื่องราวเหนือจริงขึ้น เรื่องราวดังกล่าว เกิดจากคำเปรยของคนพื้นบ้านอีสานถึงเสียงของแคนว่ามีความไพเราะยิ่งนัก เปรียบได้กับนกการเวกหรือกรวิก[2] ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะนำเอาคลาริเน็ต 6 ตัวมาสร้างเป็นแคน บรรเลงเพลงแคน จากนั้นเสียงแคนดังกล่าวก็เกิดมีชีวิตขึ้น กลายเป็นนกการเวก 6 ตัว เต้นและกระโดดในจังหวะต่าง ๆ ของตนเองอย่างอิสระ จากนั้นก็บินขึ้นฟ้าไป หลงเหลือแต่เพียงเสียงที่แว่วลงมาตามลมเท่านั้น

ลายแคนที่ผู้วิจัยนำมาทำการคัดทำนองเพื่อสร้างสรรค์เพลงการเวกนี้คือลายแคนสุดสะแนน โดยคัดทำนองมาเพียงช่วงหนึ่งตามที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสม มีทำนองดังตัวอย่างที่ 1

[2] สนอง คลังพระศรี, *ศิลปะการเป่าแคน มหัศจรรย์แห่งเสียงของบรรพชนไทย* (นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549), 12.

ตัวอย่างที่ 1 ลายแคนสุดสะแนน
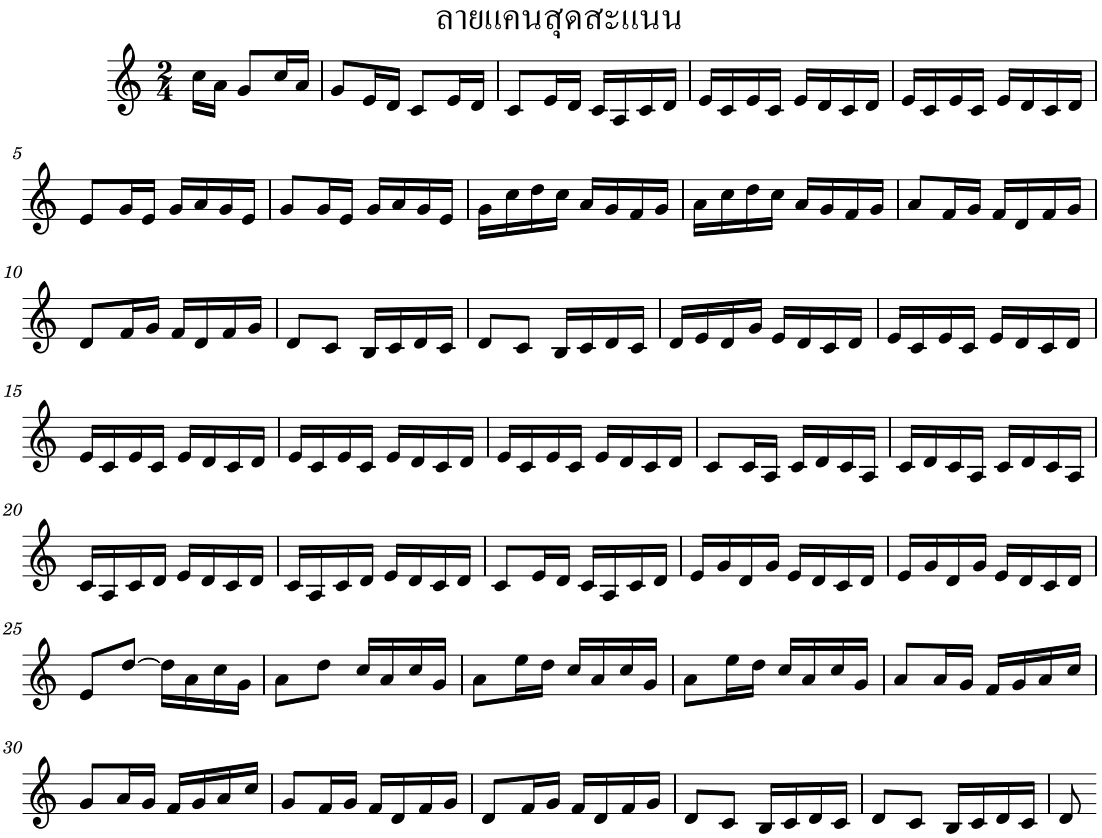
จากทำนองดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการแปรทำนอง (Thematic Transformation) เป็นแบบต่าง ๆ ดังตัวอย่างที่ 2-4

ตัวอย่างที่ 2 ลายแคนสุดสะแนนแบบที่ทำทางสองแนวเพื่อสอดประสานเป็นทำนองแปรซ้อน

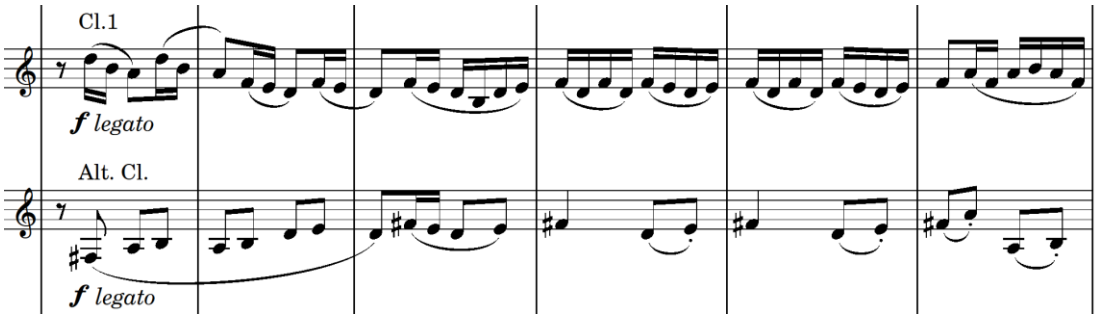

ตัวอย่างที่ 3 ลายแคนสุดสะแนนที่ถูกยืดออกและมีการประดับทำนอง
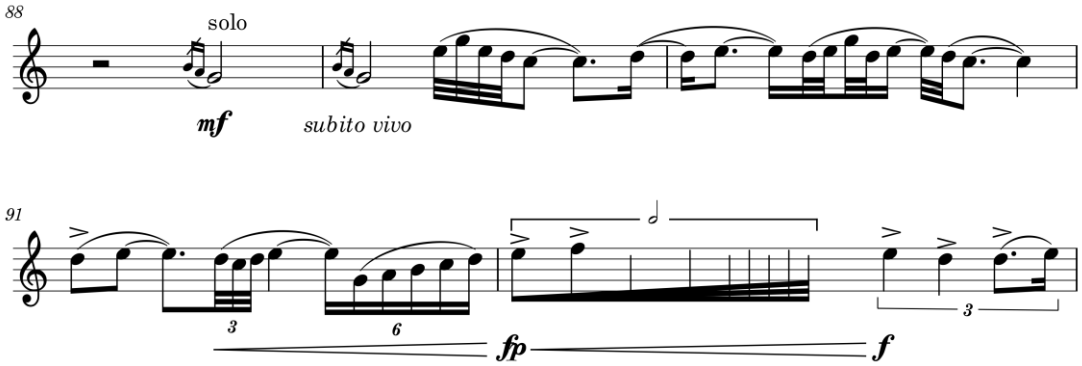
ตัวอย่างที่ 4 ลายแคนสุดสะแนนที่มีการล้อเลียนทำนองและการยืด-หดทำนองเป็นหลายอัตรา ในตัวอย่างนี้มีการผสมเข้ากับทำนองอื่น ๆ ด้วย
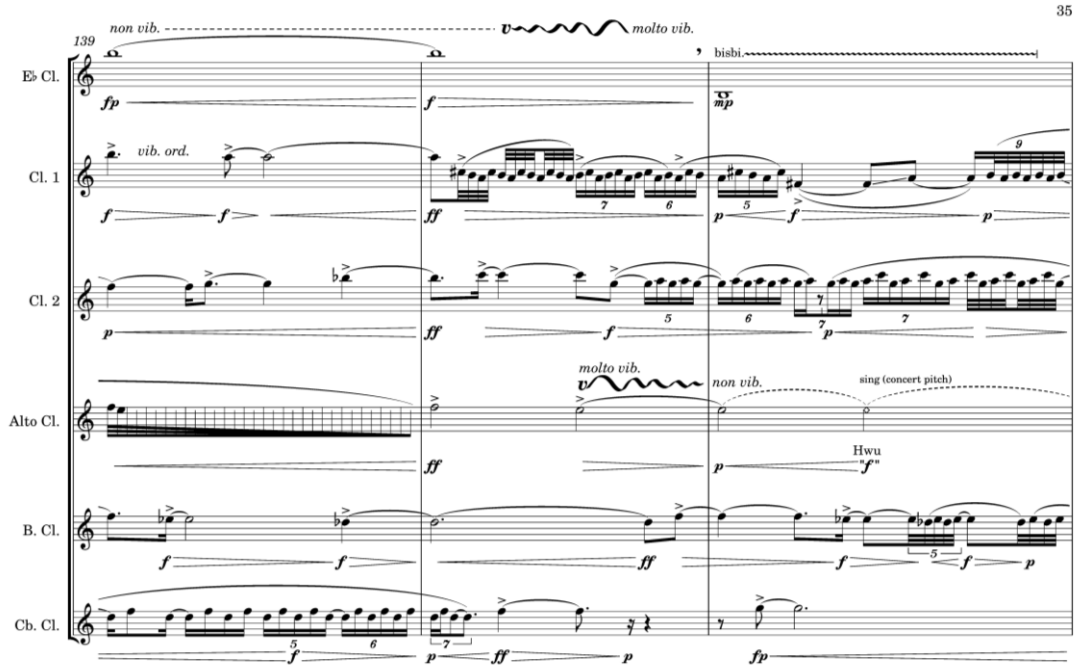
นอกจากการคัดทำนองลายแคนสุดสะแนนมาใช้ ผู้วิจัยได้สร้างทำนองใหม่ขึ้นมาจาก เซตต่าง ๆ อีกด้วย ดังในตัวอย่างที่ 5 และ 6 เป็นทำนองที่เกิดจากเซต (0 1 6 7) กับ (0 2 5 7) ทำนองแรก (ตัวอย่างที่ 5) จะเลื่อนขึ้นทีละครึ่งเสียง พร้อม ๆ กับสลับระดับเสียงในเซตไป 3 แบบ (0 1 6 7)

(0 6 1 7) และ (0 1 7 6) ส่วนทำนองถัดไป (ตัวอย่างที่ 6) จะค่อย ๆ เลื่อนขึ้นที่ละ 2 ครึ่งเสียง จาก C♯ ในห้องที่ 45 ไป D♯ F G A B C♯ D♯ โดยเซตถูกจัดเรียงเป็น (5 7 0 2) แล้วดำเนินซ้ำไปเรื่อย ๆ

ตัวอย่างที่ 5 ทำนองที่เกิดจากเซต (0 1 6 7)
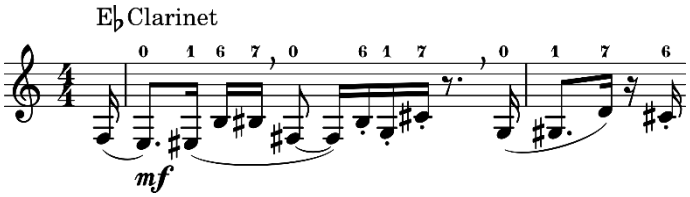
ตัวอย่างที่ 6 ทำนองที่เกิดจากเซต (0 2 5 7) ที่เรียงเป็น (5 7 0 2) ลูกศรคือจุดเริ่มของเซต
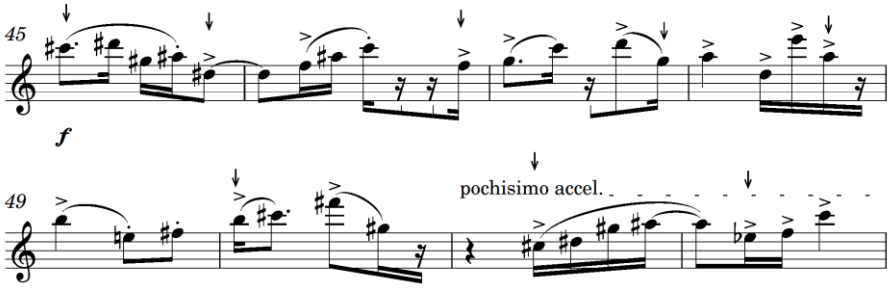
เพลงการเวกนี้ยังมีการผสมใช้เสียงพิเศษแบบต่าง ๆ มาผสมผสานอยู่ด้วย ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างเสียงอันหลากหลายจากเครื่องดนตรีเพียงกลุ่มเดียวอย่างคลาริเน็ตได้ ดังตัวอย่างที่ 7 เป็นเสียงลม ตัวอย่างที่ 8 เป็นเสียงขยับคีย์ซึ่งให้เสียงคล้ายปีกนกกระพือไกล ๆ ตัวอย่างที่ 9 เป็นเสียงที่เกิดจากการร้องหรือพูดลงไปในคลาริเน็ต (Singing and Whispering Through Clarinet)

ตัวอย่างที่ 7 โน้ตลม (Air Note)

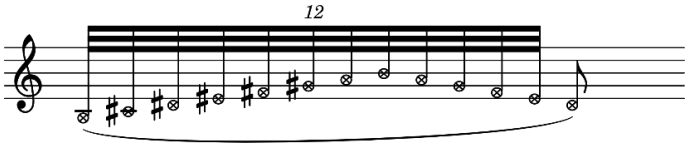

ตัวอย่างที่ 8 เสียงขยับคีย์ (Key Clicking)

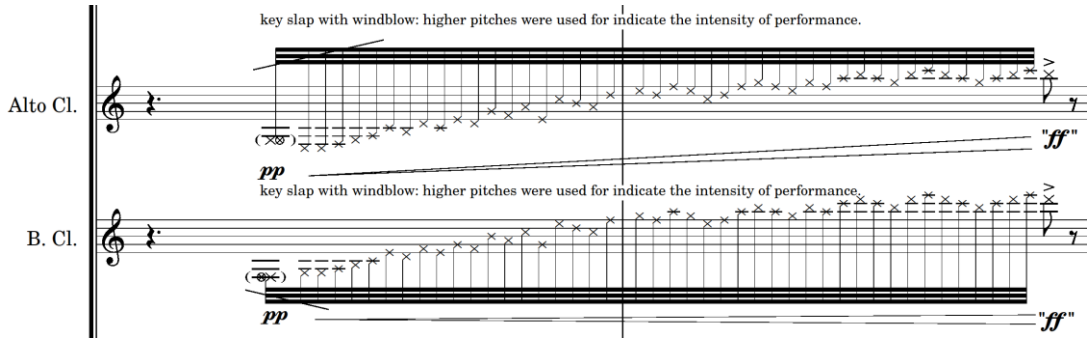

ตัวอย่างที่ 9 เสียงที่เกิดจากการร้องหรือพูด

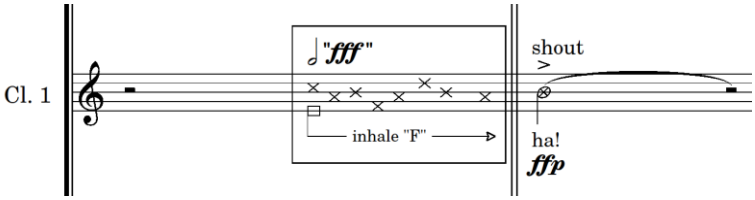

ตัวอย่างที่ 10 แสดงให้เห็นถึงการผสมเสียงร้องเข้าไปในการเป่าคลาริเน็ต เทคนิคนี้ทำให้เกิดเสียงเคียงข้าง (Sideband) ขึ้นในจิตอุโฆษ (Psychoacoustic) ผลที่ได้จะคล้ายกับการสังเคราะห์เสียงในซินธิไซเซอร์

ตัวอย่างที่ 10 การร้องในขณะบรรเลง ห้องที่ 161 ผู้วิจัยกำหนดให้ร้องในระดับเสียงคอนเสิร์ต
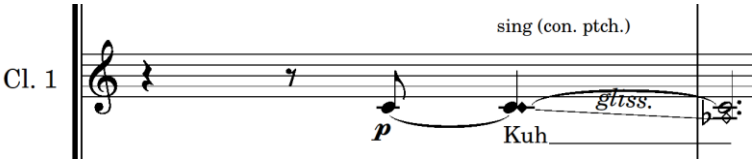
ผู้วิจัยใช้เทคนิคฟันขบลิ้น (Teeth on Reed) บนคลาริเน็ต เพื่อสร้างเสียงนกที่คล้ายนกจริง ๆ ขึ้น เทคนิคนี้ได้แนวความคิดจากดนตรีรูปธรรมในเครื่องดนตรี (Musique Concrète Instrumentale) อันเป็นการใช้เสียงเครื่องดนตรีเลียนแบบเสียงไฟฟ้าที่ได้จากประพันธ์แบบดนตรีรูปธรรม ดังตัวอย่างที่ 11

ตัวอย่างที่ 11 การใช้เทคนิคฟันขบลิ้น ห้องที่ 161

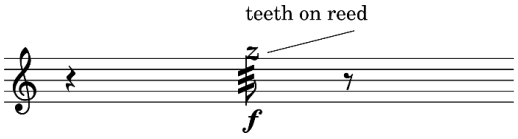

เทคนิคอีกชนิดที่ผู้วิจัยใช้ในการสร้างสรรค์เพลงการเวกนี้คือเทคนิคพหุเสียง (Multi-phonics) เทคนิคนี้กำหนดให้ผู้บรรเลงใช้นิ้วพิเศษเพื่อสร้างเสียงหลาย ๆ เสียงพร้อมกัน ผู้วิจัยใช้เทคนิคนี้ในช่วงสุดท้าย ทำให้เกิดการผสมเสปคตรัมของเสียง (Spectral Mixing) และทำให้เสียงของคลาริเน็ต 6 ตัวแปรสภาพพ้นไปเป็นเสียงพิเศษคล้ายการผสมเสียงซินธิไซเซอร์ ดังตัวอย่างที่ 12

ตัวอย่างที่ 12 การใช้พหุเสียงในท่อนสุดท้าย ห้องที่ 167-169 กุญแจที่ใช้เป็นกุญแจซอลทุกแนว

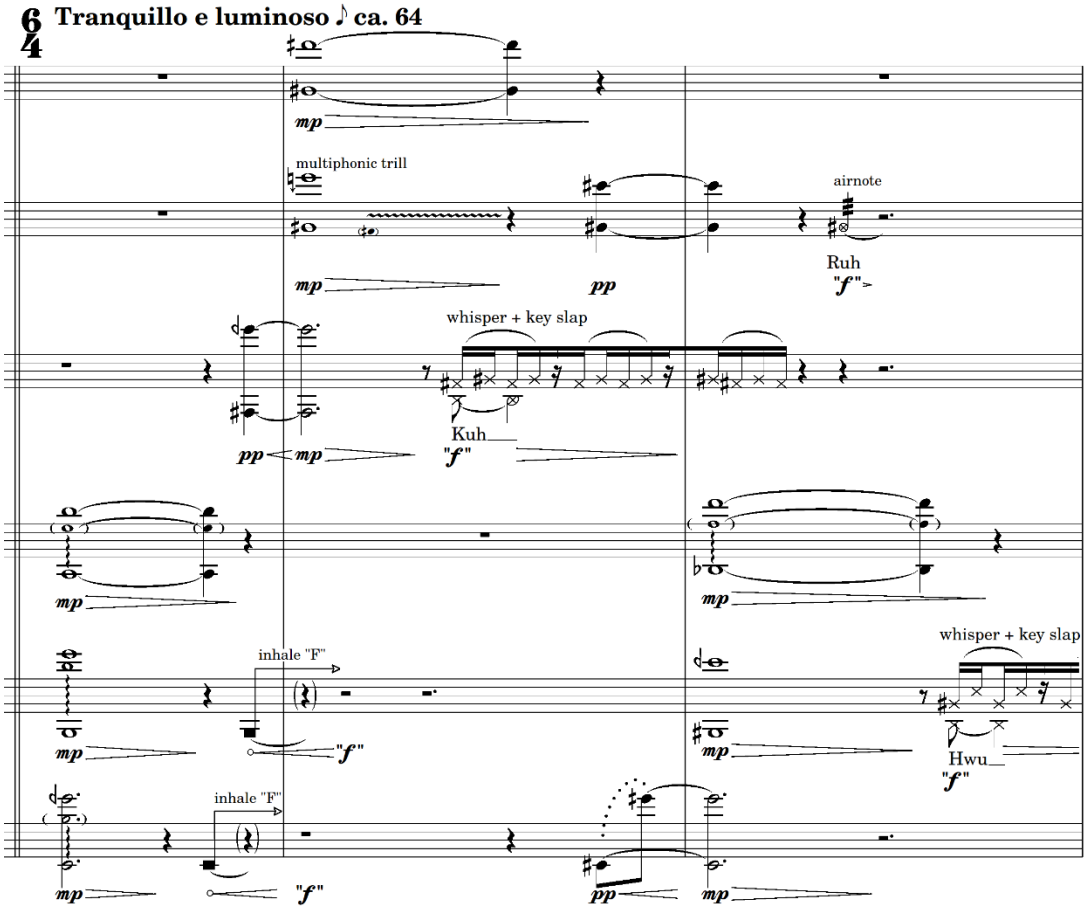

โครงสร้างบทประพันธ์

เพลงการเวกนี้ สามารถแบ่งท่อนเพลงออกได้เป็น 5 ส่วนคือ

1. ส่วนที่ 1 ท่อน Introduction และ A เป็นท่อนแนะนำ

ผู้ประพันธ์นำเสนอระดับเสียงพื้นฐานของเพลง และโมทีฟที่ 1 (Tremolo Motif) 2 (Short Repeated Notes) และ 3 (Smearing Motif) ก่อนที่จะขยายโมทีฟที่ 1 ออกไปเกือบจะเป็นทำนอง และใช้การยืด-หดอัตราจังหวะจนเกิดพื้นผิวที่คลุมเครืออันเป็นเอกลักษณ์ของเพลงนี้

2. ส่วนที่ 2 ท่อน B เข้าเพลง "ลายสุดสะแนน" รอบที่ 1 “Danza”

ผู้ประพันธ์แนะนำทำนองเพลง ลายสุดสะแนน โดยให้คลาริเน็ต บีแฟล็ตที่ 1 และ อัลโตคลาริ-เน็ต (กลุ่มเครื่องทางขวา) บรรเลงทำนองแปรซ้อน (Heterophony) ในขณะที่แนวคลาริเน็ต อีแฟล็ต และคลาริเน็ต บีแฟล็ตที่ 2 (กลุ่มทางซ้าย) จะบรรเลงโมทีฟที่ 1 ในขั้นคู่ต่าง ๆ กันก่อนที่จะพัฒนาจนกลายเป็นทำนองที่ 2 และบรรเลงสอดประสานไปกับลายสุดสะแนน แนวเครื่องต่ำทั้งสองจะเริ่มบรรเลงโน้ตเดียวกัน (A) เลียนแบบเสียงเสพอย่างการบรรเลงแคน ก่อนที่พัฒนาแนวการบรรเลงของตนขึ้นไปเช่นกัน ทั้งหมดจะดำเนินไปจนถึงจุดยอดที่ใช้โมทีฟ 1 มาบรรเลงสอดประสานจุลภาคกัน ท่อนนี้มีลักษณะรวดเร็ว สนุกสนานอย่างเพลงชั้นเดียวในดนตรีไทย

3. ส่วนที่ 3 ท่อน C เข้าเพลง "ลายสุดสะแนน" รอบที่ 2 “Dramatico”

ตอนต้นของท่อนนี้ทุกแนวบรรเลงส่วนโน้ตเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อทำการย้ายอัตราจังหวะ เมื่อทำการย้ายอัตราจังหวะได้แล้ว ก็เริ่มแยกออกจากกันทันที เป็นสัดส่วนต่าง ๆ ดังที่ได้แสดงไปแล้วในหัวข้อที่ 4.2.1 จากนั้นทำนองเพลงลายสุดสะแนนที่ถูกยืดออก และมีการประดับประดาภายในก็บรรเลงโดย คลาริเน็ต อีแฟล็ต คลาริเน็ต บีแฟล็ตที่ 2 (ยืดออก 2 เท่า) และคอนทราเบส คลาริเน็ต (ยืดออก 6 เท่า) จากนั้นทำนองที่ 2 (บรรเลงโดยเครื่องที่เหลือ) จะถูกพัฒนาโดยให้บรรเลงอยู่ในขั้นคู่ต่าง ๆ และอยู่ในอัตราจังหวะต่าง ๆ กัน ทั้งหมดจะค่อย ๆ เร่งแนวการบรรเลงไปจนกระทั่งถึงจุดยอดอีกครั้ง ที่ความเร็วตัวดำเท่ากับ 144

4. ส่วนที่ 4 ท่อน D เข้าเพลง "ลายสุดสะแนน" รอบที่ 3 “Scorrevole”

จากนั้นก็มีการเปลี่ยนชั้นอีกครั้ง โดยทำการยืดจังหวะทั้งหมดออกเป็นสองเท่าตัว (ตัวดำเท่ากับ 72) ทำนองทั้งสองคือลายสุดสะแนน (1) ทำนองที่ 2 และทำนองจากโรว (3) ถูกเปลี่ยนอัตราจังหวะ ออกไปเป็น 6 แบบด้วยกัน ดังนี้

1) คลาริเน็ต อีแฟล็ต โรว ในส่วนจังหวะ ตัวดำ x 12 ต่อด้วย ตัวดำ x 3
2) คลาริเน็ต บีแฟล็ตที่ 1 ลายสุดสะแนน ในส่วนจังหวะ เขบ็ตสองชั้น x 6

3) คลาริเน็ต บีแฟล็ตที่ 2 ทำนองที่ 2 ยืดออกเป็น 4 เท่า ต่อด้วย 7 เท่า

4) อัลโต คลาริเน็ต โรว ในส่วนจังหวะ ตัวดำ x 3 ต่อด้วย ตัวดำ x 12

5) เบสคลาริเน็ต ลายสุดสะแนน ในส่วนจังหวะ เขบ็ตสองชั้น x 9

6) คอนทราเบสคลาริเน็ต ทำนองที่ 2 ยืดออกเป็น 7 เท่า ต่อด้วย 4 เท่า

การสอดประสานทั้งหมดจะบรรเลงผสมปนเปกันจนทำให้เกิดลักษณะของการสอดประสานแบบจุลภาคแล้วค่อย ๆ คลายตัวลงและเสียงต่ำลงก่อนที่จะย้ายอัตราจังหวะอีกครั้ง แล้วเข้าช่วงโค-ดาหรือลูกหมด (Coda)

5. ส่วนที่ 5 ท่อน E F และ G เป็นโคดา

ส่วนโคดานี้ อัตราจังหวะจะถูกยืดออก โดยตัวเขบ็ตสองชั้น 5 ตัวของท่อนก่อนหน้าเท่ากับตัวเขบ็ตหนึ่งชั้นของท่อนนี้ การแบ่งท่อนโคดาออกเป็นสามท่อนย่อยนั้น เป็นเพราะว่าแต่ละท่อนย่อยจะทำหน้าที่ต่างกัน ท่อน E เป็นท่อนเชื่อมที่ 1 มีลักษณะอย่างการสอดประสานแบบจุลภาค ท่อน F เป็นท่อนเชื่อมที่สอง ที่แนวเครื่องแต่ละแนวจะแยกออกเป็นหลายเสียง และเริ่มเลียนแบบเสียงนก (เทคนิคฟันขบลิ้น) ก่อนจะสรุปลงที่เป็นแคน 6 เต้า และนกหลายตัว ในท่อน G ในที่สุด ในท่อน G นี้ทำนองต่าง ๆ จะถูกอ้างถึงเป็นเสี้ยวส่วนย่อย ๆ ประปรายตามตำแหน่งต่าง ๆ โดยไม่ปะติดปะต่อกัน

สังคีตลักษณ์

เมื่อพิจารณาโครงสร้างบทประพันธ์ของเพลง "การเวก" แล้ว พบว่าเป็นเพลงที่มีการแปรทำนองโดยมีทำนองหลักเพียงกลุ่มเดียวแต่เปลี่ยนวิธีการแปรทำนองไปในรูปแบบต่าง ๆ โดยดำเนินจากระดับที่เร็วที่สุด ไปยังระดับที่ช้าลงเป็นเท่าตัวก่อนจะยืดออกอีกครั้งจนเค้าทำนองไม่สามารถจับได้ในทันที ทำให้สังคีตลักษณ์มีรูปแบบใกล้เคียงกับเพลงเถาของชนิดหนึ่งของไทย ซึ่งดำเนินไปในแบบสวนทาง คือจากเร็วไปช้า สังคีตลักษณ์ในลักษณะดังกล่างเรียกกันว่าเป็นสังคีตลักษณ์แบบ "เถาย้อนเกล็ด" (Retrograded Thao) ที่มีท่อนนำ (Prelude) และลูกหมด ซึ่งย้อนทาง เช่นกันเพิ่มเติมเข้ามา ผู้ประพันธ์เสนอว่าอาจนิยามสังคีตลักษณ์ใหม่นี้เป็น เพลงนำและเถาย้อนเกล็ด (Prelude and Retrograded Thao)

สรุปผลการวิจัย

บทเพลงการเวก สำหรับคลาริเน็ต 6 ชิ้น นี้เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยได้ทดลองสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยขึ้นจากการผสมผสานเทคนิคการประพันธ์แบบต่าง ๆ ตั้งแต่การใช้วัตถุดิบทางดนตรีทั้งดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีตะวันตกและดนตรีไฟฟ้าเข้าด้วยกัน การแปรทำนองการจัดการจังหวะที่ผสมผสานดนตรีเหล่านี้ ไปจนถึงโครงสร้างของบทประพันธ์ก็มีการผสมผสานแก่นและโครงสร้างของทั้งดนตรีไทยและดนตรีตะวันตกเข้าด้วยกัน ทั้งยังได้ทดลองสร้างผลงานที่มีเสียงหลากหลายขึ้นจากเครื่องดนตรีเพียงตระกูลเดียวอีกด้วย การทดลองเช่นนี้ นับเป็นการศึกษาที่ได้ผลดียิ่งสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นต่อ ๆ ไป ทั้งนี้ สามารถฟังและดูสกอร์เพลงได้ทางเว็บไซต์ www.youtube.com/watch?v=o1gFe_hUd48

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้วิจัยพบว่า เสียงพิเศษบางชนิดไม่สามารถสร้างออกมาได้เหมือนกันทุกครั้ง ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งเครื่องดนตรี เวลาที่ใช้ในการฝึกซ้อม ศักยภาพของนักดนตรี แม้กระทั่งสภาพอากาศก็อาจมีผลต่อเสียงต่าง ๆ ได้

2. การฝึกซ้อมบทเพลงร่วมสมัยในประเทศไทย จำเป็นต้องหาวิธีการที่แยบคายเพื่อให้เกิดประสิทธิผลให้มากที่สุด ทั้งกับตัวผลงานการประพันธ์ ตัวนักดนตรีและการบรรเลง

3. การสร้างสรรค์ผลงานดนตรีที่มีการผสมผสานดนตรีระหว่างวัฒนธรรม จำเป็นต้องมีการศึกษาถึงแก่นของดนตรีแต่ละวัฒนธรรมนั้น และนำเอาทั้งส่วนที่เหมือนและส่วนที่ต่างกันมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความลึกซึ้งและมีคุณค่า

บรรณานุกรม

ณัชชา พันธุ์เจริญ. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เกศกะรัต, 2552.

ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร. *การประพันธ์เพลงร่วมสมัย.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

วิบูลย์ ตระกูลฮุ้น. “แถวโน้ตสิบสองเสียงในบทเพลงเอโทนัล.” *วารสารดนตรีรังสิต* 11, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559) 13-36.

สนอง คลังพระศรี. *ศิลปะการเป่าแคน มหัศจรรย์แห่งเสียงของบรรพชนไทย*. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.

Schiff, David. *The Music of Elliott Carter.* 2nd ed. New York: Cornell University Press, 1998.

Kostka, Stefan. *Materials and Techniques of Twentieth-Century Music.* 2nd ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1999.

Strange, Allen. *Electronic Music, Systems, Techniques, and Controls.* USA: Wm. C. Brown Company Publishers, 1980.

Griffith, Paul. *Modern Music and After.* 3rd ed. New York: Oxford University Press, 2010.

Stone, Kurt. *Music Notation in the Twentieth Century, A Practical Guidebook.* New York: W.W. Norton & Company, 1980.

Steinitz, Richard. *György Ligeti – Music of the Imagination.* Boston: Northern University Press, 2003.

Grazia, Nicholas del. “clarinet multiphonics.” accessed January 22, 2017. http://clarinet-multiphonics.org/clarinet-multiphonics.html.